LAUSUNTO PERUSTUSLAKIVALIOKUNNALLE

Asia:

- HE 13/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 13/2018 vp. Esitän perustuslakivaliokunnalle lausuntonani kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti tulkinnut perustuslain 10.1 §:n henkilötietojen suojaa koskevaa lakiviittausta siten, että laissa säädettäviä tärkeitä kohteita ovat rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset, tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika sekä rekisteröidyn oikeusturva. Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt sääntelyn kattavuutta ja yksityiskohtaisuutta lain tasolla (lähtien PeVL 14/1998 vp ja 25/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että mahdollisuudesta luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla kuuluu henkilötietojen käsittelyä koskeviin lailla säätämisen vaatimuksiin (PeVL 12/2002 vp). Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn henkilötietojen suojaa koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (PeVL 13/2016 vp). Hallituksen esityksen mukaan ehdotettavan lain tarkoituksena on varmistaa, että perustuslain 10.1 §:n vaatimus säätää henkilötietojen suojasta lailla täyttyy asianmukaisesti Puolustusvoimissa. Siten lakiehdotusta on arvioitava perustuslain 10.1 §:n ja perustuslakivaliokunnan kannanottojen perusteella.

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä arvioitaessa merkityksellistä on, että EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvataan jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan (PeVL 31/2017 vp). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa tarkoitettu henkilötietojen suoja ja että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä (PeVL 2/2018 vp, PeVL 49/2017 vp, PeVL 21/2017 vp).

Hallituksen esitys liittyy tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen, jossa 25.5.2018 aletaan soveltaa Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 ja lähes samaan ajankohtaan ajoittuu rikosasioiden tietosuojadirektiivin kansallinen täytäntöönpano 6.5.2018 mennessä. Tähän täytäntöönpanoon liittyen hallitus on antanut esityksen laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä HE 31/2018 vp (jäljempänä rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaki), joka on samaan aikaan käsittelyssä perustuslakivaliokunnassa nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen kanssa. Niin ikään hallitus on antanut esityksen tietosuojalaiksi (HE 9/2018 vp), jossa käytetään yleislaintasolla tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa. Tietosuojalakia sovellettaisiin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen rinnalla.

Nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys ajoittuu haasteelliseen ajankohtaan, koska 1. lakiehdotukseen nähden yleislainsäädännöksi tarkoitettua lakia henkilötietojen käsittelystä rikosasioiden ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä ja tietosuojalakia ei ole vielä käsitelty eduskunnassa, jolloin eduskunnan kannanottoja säädösstrategisista linjauksista henkilötietojen suojaa koskevan yleislainsäädännön suhteesta erityislainsäädäntöön ja erityislainsäädännön tarpeellisuudesta ei ole.

Perustuslakivaliokunnan on todennut eräässä lausunnossaan, että henkilötietojen suojan sääntelymallia koskeva arviointi on mahdollista tehdä vasta, kun yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista liikkumavaraa käytetään oikeusministeriössä valmisteilla olevassa tietosuojalaissa ja kun sen perustuslain mukaisuutta arvioidaan valiokunnassa (PeVL 49/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on kuitenkin ottanut kantaa lausunnoissaan joihinkin suuntaviivoihin, joiden suuntaan henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä voisi kehittää. Valiokunta on eri yhteyksissä esittänyt seuraavaa:

- Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks. PeVL 2/2018 vp, PeVL 49/2017 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 5/2017 vp, PeVL 38/2016 vp, PeVL 54/2010 vp).
- Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset ja että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 2/2018 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 2/2017 vp ja PeVL 44/2016 vp).
- Perustuslain 10.1 §:ssä ja EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa perus- ja ihmisoikeutena turvatun henkilötietojen suojan toteuttaminen ei voi enää jatkossa perustua nykyisen sääntelymallin varaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan sitä vastoin henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 2/2018 vp).

Nähdäkseni nyt lausuttavana olevassa 1. lakiehdotuksessa ei ole otettu huomioon perustuslakivaliokunnan kannanottoja henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn kehittämiseksi, vaan lakiehdotus on laadittu nk. vanhojen oppien mukaisesti yksityiskohtaisella tasolla erityislaiksi. Toisaalta tähän vaikuttaa osaltaan se, että 1. lakiehdotus ei kuulu tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ja siihen liittyvän liikkumavaran piiriin, vaan yleislakina sovellettavaksi tulee rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaki. Kuitenkin lähtökohdiltaan 1. lakiehdotusta tulisi arvioida edellä mainittujen suuntaviivojen mukaisesti erityislakina siten, että yleislaiksi tarkoitettu säädös on riittävän kattava täyttämään sääntelyvaatimukset ja vain välttämättömiltä osin sääntelyä voidaan sijoittaa erityislakiin.

Nyt lausuttavan hallituksen esityksen 1. lakiehdotus muistuttaa sisällöltään ja rakenteeltaan eräitä muita henkilötietojen käsittelyä koskevia säädöksiä, joita ovat:

- henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettu laki 761/2003
- henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettu laki 579/2005
- henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettu laki 639/2015
- henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettu laki 1069/2015

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa lakien 761/2003 (muutokset) ja 639/2015 eduskuntakäsittelyssä sääntelyn kehittämistarpeisiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa on rakenteeltaan ja sisällöltään varsin monimutkainen ja valtioneuvoston on syytä harkita sen kokonaisuudistusta viimeistään siinä vaiheessa, kun EU:n valmisteilla olevan uuden tietosuojasääntelyn lopullinen sisältö on selvillä (ks. PeVL 43/2014 vp ja PeVL 18/2012 vp). Valiokunta on todennut vastaavan kannan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain osalta (PeVL 71/2014). Valiokunta on korostanut, että tulevan lainsäädännön valtiosääntöoikeudellinen arviointi tulee aikanaan tehtäväksi lainsäädännön kokonaisuuden pohjalta. *Nyt*

lausuttavana olevassa 1. lakiehdotuksessa ei näyttäisi olevan otettu huomioon perustuslakivaliokunnan kannanottoja vastaavasta sääntelymallista ja siihen liittyvistä kehittämistarpeista tai ainakaan ne eivät ilmene hallituksen esityksestä.

2. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi eri lakien välisistä suhteista. Ehdotetun pykälän perusteella rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaki olisi yleislaki suhteessa 1. lakiehdotukseen. Tästä syystä lakien välistä suhdetta on arvioitava sen mukaan, mitä rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksessa on ehdotettu säädettäväksi, koska erityislakiin on tarvetta sijoittaa säännöksiä vain siltä osin kuin 1. lakiehdotuksessa säädettäisiin toisin kuin yleislaiksi tarkoitetussa säädöksessä. *Hallituksen esityksen 1. lakiehdotusta tulisi jäljempänä esitettävin osin muuttaa siten, että se on yhteensopiva yleislaiksi tarkoitetun säädöksen kanssa.*

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa lain soveltamisala määritellään puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007) säädettyjen eräiden tehtävien kautta. Lain asiallinen soveltamisala määritellään lisäksi siten, että lakia sovelletaan vain henkilötietojen käsittelyyn, joka on kokonaan tai osittain automaattista tai jos henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa rekisteri tai sen osa. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen asiallinen soveltamisala kiinnittyy osaksi lakiehdotukseen henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (ks. HE 31/2018), jossa niin ikään on ehdotettu 1.4 §:ssä vastaavaa soveltamisalan määrittelyä. Tässä suhteessa lienee tarpeetonta, että nyt lausuttavana olevassa 1. lakiehdotuksessa todetaan soveltamisala, koska se on sama kuin yleislaiksi tarkoitetussa rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaissa. Aiemminkaan erityislainsäädännössä ei ole lähdetty toistamaan yleislaissa (henkilötietolaki) säädettyä soveltamisalaa, ellei siitä ole poikettu. *Lausuttavana oleva 1. lakiehdotus tulisi yhteensovittaa rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolain kanssa lähtien soveltamisalaa koskevan päällekkäisen sääntelyn purkamisesta.*

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:ssä viitataan informatiivisesti myös muuhun tietojenkäsittelyä koskevaan sääntelyyn. Ehdotetun 2.2 §:n mukaan henkilötietojen salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). *Rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi sen 61 §:ssä vaitiolovelvollisuudesta. Epäselväksi jää, onko 1. lakiehdotuksessa oleva viittaus julkisuuslain salassapitovelvollisuuteen tarkoitettu poikkeamiseksi rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksen 61 §:stä. Nähdäkseni tulisi tarkemmin harkita, onko rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksessa esitetty 61 § tarpeellinen, kun otetaan huomioon eduskunnan kannanotto, jonka mukaan salassapitoa koskevien erityissäännösten ottamista muuhun kuin julkisuuslakiin on vältettävä (EV 303/1998 vp).*

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2.4 §:ssä säädettäisiin viittauksista tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin. Säännösehdotus on sellaisessa muodossa, että se ikään kuin tyhjentävästi säätäisi siitä, mitä säädöksiä Puolustusvoimiin sovelletaan sen käsitellessä henkilötietoja. *Tässä suhteessa on syytä harkita kyseisen momentin muotoilemista uudelleen, koska Puolustusvoimiin sovelletaan myös muuta henkilötietojen suojaa koskevaa lainsäädäntöä kunkin erityislain soveltamisalan mukaisesti. Tällaisia säädöksiä ovat muun muassa yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki (759/2004) sekä terveydenhuollon potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö. Lakiehdotuksen informatiivinen viittaussäännös antanee virheellisen kuvan siitä, mitä kaikkea henkilötietojen suojaa koskevaa lainsäädäntöä Puolustusvoimiin sovelletaan.*

Kokonaisuudessaan arvioiden tietosuojalainsäädännön uudistaminen niin Puolustusvoimissa kuin muissakin rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolain soveltamisalaan kuuluvissa viranomaisissa muodostuu varsin monimutkaiseksi verrattuna nykyiseen tilaan, joka sekin on jo monimutkainen. Puolustusvoimissa noudatettaisiin jatkossa eri tehtävien hoitamisen yhteydessä omaa erityislakia (1. lakiehdotus), rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakia, tietosuoja-asetusta, tietosuojalakia, julkisuuslakia ja sen nojalla annettuja asetuksia,

arkistolakia sekä muuta erityislainsäädäntöä kunkin lain soveltamisalan perusteella. Nyt muodostuva sääntelymalli ei ole ongelmaton perusoikeuksien toteuttamisen osalta, koska edellä mainituilla säädöksillä on kiinnekohdat ja ne toteuttavat osaltaan henkilötietojen suojaa, yksityiselämän suojaa ja julkisuusperiaatetta koskevia perusoikeuksia. Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä todennut, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (PeVL 2/2018 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 45/2016 vp). Tietosuojaa koskeva sääntely kuuluu väistämättä tällaiseen erityistä selkeyttä edellyttävään sääntelyyn. *Nyt ehdotettua sääntelymallia ei voitane pitää selkeänä perusoikeuksiin kytkeytyvänä sääntelynä, vaan pelkästään säädösten väliset suhteet jäävät yksilöiden oikeuksien osalta epäselviksi.*

3. Rekisterinpitäjä ja rekisteri

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan 3.1 §:ssä mainittujen rekisterien rekisterinpitäjänä olisi pääesikunta. Puolestaan Puolustusvoimien hallintoyksikkö toimisi muiden rekisterien rekisterinpitäjänä. Muualla lakiehdotuksessa säädetään Puolustusvoimien velvollisuuksista ja oikeuksista. Rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksen 3.1 §:n 6 kohdan mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan *toimivaltaista viranomaista*, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty. Puolestaan 3.1 §:n 5 kohdan mukaan *toimivaltaisella viranomaisella* viranomaisia, joiden toimivalta kattaa rikosten ennalta estämisen, paljastamisen, selvittämisen tai syyteharkintaan saattamisen, syyteharkinnan tai muun rikoksesta syyttämiseen liittyvän toiminnan, rikosoikeudellisiin seuraamuksiin tuomitsemisen tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanon, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelu ja tällaisten uhkien ehkäisy, samoin kuin *Puolustusvoimia*, poliisia ja Rajavartiolaitosta näiden hoitaessa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. *Siten rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaissa rekisterinpitäjäksi on määritelty Puolustusvoimat, mutta erityislaissa rekisterinpitäjyydestä olisi säädetty toisin.* Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus olisi siten poikkeus edellä mainitusta siinä mielessä, että rekisterinpitäjyys kohdistetaan tiettyihin Puolustusvoimien hallintoyksiköihin, jolloin käytännössä rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolain rekisterinpitäjän määritelmä jää Puolustusvoimien osalta vaille sisältöä, koska siitä on säädetty toisin erityislaissa. *Puolustusvoimien sisäinen tehtävänjako rekisterinpitäjän tehtävien osalta laintasolla ei välttämättä ole onnistunut, vaikka nykyisessäkin lainsäädännössä se on toteutettu vastaavalla tavalla. Rekisterinpitäjien tehtävien hoitamista eri viranomaisissa organisoidaan muun muassa työjärjestyksissä. Ongelmallisena sääntelymallia voidaan pitää myös siitä syystä, että sääntelyssä jää epäselväksi, missä suhteessa muut Puolustusvoimien yksiköt ovat 3.1 §:ssä säädettyihin rekistereihin ja rekisterinpitäjään – toimivatko muut yksiköt rekisterinpitäjän lukuun henkilötietojen käsittelijöinä vai tulkitaanko muiden yksikköjen toimesta tapahtuva käsittely rekisterinpitäjään palvelussuhteessa olevien tekemäksi. Niin ikään epäselväksi jää esimerkiksi 1. lakiehdotuksen 27 §:ssä, mikä toimija myöntää Puolustusvoimissa palvelustaan suorittavalle käyttöoikeudet Puolustusvoimien henkilörekisteriin.*

Aiheellista on myös kiinnittää huomiota 1. lakiehdotuksen sisällön epäyhtenäisyyteen rekisterin käsitteen osalta. Osassa säännöksissä kuitenkin käytetään henkilörekisterin käsitettä. Kuitenkin rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaissa on säädetty rekisterin käsitteestä, mutta ei henkilörekisterin käsitteestä. Käytetty käsitteistö lienee syytä yhtenäistää 1. lakiehdotukseen.

4. Sääntelyn tarpeellisuus ja säädösten väliset suhteet

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 3.2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja tarpeellisuusvaatimuksesta. Käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja tarpeellisuusvaatimuksesta on ehdotettu säädettäväksi myös rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksen 5 §:ssä (käyttötarkoitussidonnaisuus) ja 6 §:ssä (tarpeellisuusvaatimus). Niin ikään 3.2 §:ssä olisi viittaus rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolain 11 §:ään, jossa ehdotetaan säädettäväksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelystä. *Hallituksen esityksen 1.*

lakiehdotuksessa ei ole esitetty selkeitä perusteita sille, miksi siinä toistetaan edellä mainitut säännökset, jotka sisältyisivät myös sovellettavaksi tulevaan rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiin. Omaksuttu malli tarkoittaisi, ettei rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolaissa olevat säännökset ole merkityksellisiä, koska samoista velvollisuuksista säädetään erityislaissa. Omaksuttu sääntelymalli 1. lakiehdotuksessa vaikuttaa olevan tarpeeton.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus pitää sisällään kaavamaisesti kunkin henkilörekisterin käyttötarkoituksen ja kunkin rekisterin tietosisällön yksityiskohtaisen kuvauksen. Suurimpaan osaan rekistereistä tallennetaan yksi tai useampia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluva tieto. Perustuslakivaliokunnan kannanoton mukaan arkaluonteisten tietojen (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot) käsittelyn salliminen koskee yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp). Biometriset tiedot, kuten kasvokuva, ovat osa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Valiokunnan aiemmin ilmaiseman käsityksen mukaan biometrisiä tunnisteita sisältäviin laajoihin tietokantoihin saattaa liittyä tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on katsonut, että tällaisten rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta (PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp ja PeVL 14/2009 vp). Ehdotettuja alkuperäiseen käyttötarkoitukseen kerättäviä tietoja voitaneen pitää hyväksyttävänä, mutta lain 3 luvussa laajennetaan rekisterien käyttöä muun muassa suunnittelu- ja kehittämistoimintaan ja koulutustoimintaan, johon tosin käyttö rajoittuu välttämättömiin tietoihin. *Nähdäkseni tulisi arvioida, missä määrin ja millä tavalla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voidaan käsitellä muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Ehdotetut säännösmuotoilut jättävät Puolustusvoimille lähes rajoituksettoman mahdollisuuden hyödyntää kerättyjä tietoja muuhunkin kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Tässä suhteessa sääntely saattaa olla ongelmallinen perustuslaissa turvatun yksityiselämän suojan kannalta katsottuna, erityisesti 1. lakiehdotuksen 22 §.*

Lakiehdotuksen 3 luku on otsikoitu ”Henkilötietojen käsittely”, mutta sisällöltään luku pitää sisällään niitä poikkeuksia, joihin Puolustusvoimat voivat käsitellä tietoja alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavasti. Siten luvun otsikko ei kuvaa luvun sisältöä.

5. Tiedonsaanti ja tietojen luovuttaminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 4 luvussa ehdotetaan säännökset henkilötietojen luovuttamisesta ja tiedonsaantioikeuksista. Sääntelymalli vastaa yleisesti ottaen samaa raskasta mallia, jota perustuslakivaliokunta on kritisoinut eri yhteyksissä. Perustuslakivaliokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota sääntelyn toteuttamistapaan, jossa yksityiskohtaiset säännökset sekä viranomaisen oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä että tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille ovat asiallisesti osin päällekkäisiä viitatuissa laeissa koskevien säännöksien kanssa. Valiokunnan mielestä tällainen kaksinkertainen sääntely, joka johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia, ei kuitenkaan sellaisenaan ollut tuolloin arvioidussa sääntelykontekstissa valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista (PeVL 71/2014 vp). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota yleisemmin myös henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn epäselvyyteen, raskauteen ja monimutkaisuuteen (PeVL 46/2016 vp ja PeVL 71/2014 vp).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on

pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 31/2017vp, PeVL 17/2016 vp).

Valiokunnan mukaan salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (PeVL 31/2017 vp, PeVL 17/2016 vp).

Perustuslakivaliokunnan mukaan näiden seikkojen lisäksi on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 31/2017 ja PeVL 42/2016 vp). Valiokunta on tämän vuoksi aikaisemmin arvioinut esimerkiksi arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (PeVL 38/2016 vp).

Lakiehdotuksen 29 § on muotoilultaan varsin erikoinen. Siinä sallitaan salassapitosäännösten estämättä tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Säännös ehdotuksessa kuitenkin luetellaan nämä viranomaiset ja yhteisöt, joille voidaan pykälän kunkin kohdan mukaan luovuttaa mainitut tarpeelliset tiedot. *Käytännössä 29 §:n ensimmäinen virke jää osittain vaille sisältöä, koska nämä viranomaiset ja yhteisöt luetellaan pykälässä tyhjentävästi. Lisäksi hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa ei ole arvioitu asianmukaisesti tarvetta säätää tietojen luovutusmahdollisuuksista, vaan sääntely johtaa päällekkäiseen sääntelyyn.* Esimerkiksi siviilipalveluslain (1446/2007) 93.1 §:n 2 kohdan mukaan Siviilipalveluskeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä siviilipalvelusrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi sotilasviranomaiselta palvelusaikaan vaikuttavat tiedot, palveluskelpoisuustiedot sekä terveydentilatiedot, jos niillä on merkitystä siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuutta koskevaa asiaa käsiteltäessä. Siviilipalveluslain 93.3 §:n mukaan siviilipalveluskeskuksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla siten kuin siitä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 29.1 §:n 13 kohdan mukaan Puolustusvoimat saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten. Siten siviilipalveluskeskuksella on oikeus teknisen käyttöyhteyden avulla saada ja Puolustusvoimilla on oikeus luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja kahden eri säännöksen perusteella. Tällainen kaksinkertainen sääntely on tarpeetonta, vaikkakaan ei ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista. *Lainsäädännön laatuun se joka tapauksessa vaikuttaa eikä sääntelymalli ole omiaan luomaan selkeyttä sääntelyyn. Nähdäkseni perustuslakivaliokunnan voisi harkinta selkeämpää ohjausta oman tehtävänsä puitteissa siitä, että tietojen luovutettavuudesta ei ole tarpeen säätää laissa tilanteessa, jossa toisen lain perusteella viranomaisella tai muulla toimijalla*

on tiedonsaantioikeus näihin tietoihin. Sääntelymalli vaikuttaa erikoiselta siinäkin mielessä, että vaikuttaisi siltä, että tiedonsaantioikeuden mahdollistavalla säännöksellä ei olisi merkitystä, jos toisessa laissa pitäisi säätää mahdollisuudesta luovuttaa näitä tietoja. Ehdotettu sääntely on myös muodollisesti ongelmallinen, koska 1. lakiehdotuksessa luovuttamismahdollisuus siviilipalvelukeskukselle jää yleisemmälle tasolle kuin se on säädetty siviilipalveluslaissa. Vastaava kaksinkertainen sääntely on useimmissa muissakin 1. lakiehdotuksen 29 §:n kohdissa, kuten 1. lakiehdotuksen 29.1 §:n 7 kohdan ja pelastuslain (379/2011) 90.1 §:n 2 kohdan välillä.

Lakiehdotuksen 30 §:ssä puolestaan ehdotetaan säädettäväksi muusta tietojen luovuttamisesta välttämättömyysperusteilla. Lakiehdotuksen 31 §:ssä ja 32 §:ssä säädetään asevelvollisrekisterin, sotilasoikeudenhoitorekisterin ja tiedustelutiedon luovuttamisesta toiselle valtiolle ja kansainväliselle järjestölle. Tietojen luovuttaminen on sidottu 31 §:ssä tarpeellisuusedellytykseen, mutta säännöksessä ei luetella, mitä tietoja toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle voidaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä. *Ottaen huomioon edellä mainitut perustuslakivaliokunnan kannanotot, lienee tarpeen muuttaa säännös siten, että tietojen luovuttaminen sidotaan välttämättömyysedellytykseen.* Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä suhtautunut kielteisesti tietojen luovuttamismahdollisuudesta kolmansiin maihin ja edellyttänyt joissakin yhteyksissä tietojen luovutuskieltoa (PeVL 28/2016 vp, PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp ja PeVL 14/2009 vp). Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan tietojen luovutusedellytykset on sidottu tietosuojatasoon taikka ihmisoikeustilanteeseen sekä luovutuksen merkitykseen Suomen kansainvälisille suhteille. Edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat suhteellisen väljiä. *Merkitystä sääntelyn tarkkarajaisuuden vaatimuksella on senkin suhteen, koska rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolain 1.3 §:n mukaan henkilötietojen siirtoon Euroopan unionin ulkopuolelle ei sovellettaisi mainitun pykälän 2 momentissa säädettyihin, joihin kuuluu myös Puolustusvoimat. Tässä suhteessa nähdäkseni 1. lakiehdotukseen luovutusedellytyksiä ja siihen liittyvää kontrollointia tulisi tarkentaa.*

Lakiehdotuksessa on säännöksiä tiedonsaantioikeuksista, jotka on sidottu tarpeellisuuteen tai välttämättömyyteen. *Vaikuttaa siltä, ettei näiden tietojenkaan tiedonsaantioikeuksia koskevia säännöksiä ole arvioitu tarpeellisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi useissa säännöksissä tiedonsaantioikeus mahdollistetaan eri käyttötarkoituksiin Väestötietojärjestelmästä.* Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 29.1 §:n 2 kohdan mukaan Väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuin- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot. *Siten erityistä tiedonsaantioikeutta väestötietojärjestelmän tietoihin ei edes tarvittaisi, kun otetaan huomioon, että väestötietojärjestelmässä olevia tietoja ei ole pääosin säädetty salassa pidettäviksi tai ainakin tulisi tarkemmin harkita, miltä osin erityinen tiedonsaantioikeuden säätäminen erityislakiin on tarpeen lähinnä väestötietojärjestelmän eräiden henkilötietojen salassapidon vuoksi. Tällöinkin on otettava huomioon julkisuuslain sääntely erityisesti 29 §:n osalta.*

Aiheellista on kiinnittää huomiota myös siihen, että esimerkiksi 1. lakiehdotuksen 37.1 §:n 8 kohdassa tarkoitettu tietoyhteiskuntakaaren nimike muuttuu 1.6.2018 alkaen sähköisen viestinnän palveluista annetuksi laiksi ja 11 kohdassa tarkoitetut vesikulkuneuvorekisterin tiedot kuuluvat jatkossa liikenneasioiden rekisteriin, josta on säädetty liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017, muutoksin). Muutenkin vesikulkuneuvorekisterissä olevat tiedot ovat saatavissa Puolustusvoimien käyttöön kyseistä rekisteriä koskevan vielä hetken aikaa voimassa olevan lain perusteella (424/2014, 24.1 § 1 kohta).

Kokonaisuudessaan arvioiden ehdotettujen säännösten tarpeellisuutta olisi pitänyt arvioida lainvalmistelussa tarkemmin. Nyt lainsäädäntöön esitetään säädettäväksi säännöksiä, jotka ovat ilmeisen tarpeettomia tai niitä pitäisi ainakin tarkentaa. Perustuslakivaliokunnan aiempaa ohjaus ei näytetä ottaneen huomioon lainvalmistelun yhteydessä mitä tulee muun muassa päällekkäiseen sääntelyyn, sääntelyn selkeyteen ja raskauteen.

6. Tietojen säilyttäminen henkilörekisterissä ja poistaminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa 5 luvussa ehdotetaan säädettäväksi henkilörekistereissä olevien tietojen säilytysajoista, jotka olisivat tietojen säilyttämisen enimmäisaikoja. Perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan säilytysaikaa koskevan sääntelyn tulee lain tasolla olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Tästä syystä säilytysaikaa koskevissa säännöksissä on oltava aikamääre (PeVL 20/2006 vp). Perustuslakivaliokunnan erään kannanoton mukaan tietojen pysyvä säilyttäminen ei ole henkilötietojen suojan mukaista, ellei siihen ole tietojärjestelmän luonteeseen tai tarkoitukseen liittyviä perusteita. Pysyvää säilyttämistä puoltaa se, että tiedot ovat osin muuttumattomia tai hitaasti muuttuvia eikä niitä päivitetä pelkän ajan kulumisen vuoksi, ja niiden pysyvä säilyttäminen on tarpeellista tehtävien hoitamiseksi (PeVL 54/2010 vp). Valiokunnan käytännön mukaan laajamittainen, erittelemätön, pitkäaikainen ja rajoittamaton tietojen säilyttäminen yhdistettynä viranomaisten erittelemättömään ja rajoittamattomaan pääsyyn näihin tietoihin on valtiosääntöisesti ongelmallinen suhteessa edellä mainittuihin perus- ja ihmisoikeuksiin (PeVL 20/2016 vp, PeVL 18/2014 vp).

Rikos- ja turvallisuusasioiden henkilötietolakiehdotuksessa henkilötietojen säilyttämisestä on ehdotettu säädettäväksi seuraavaa:

- Käsiteltävien henkilötietojen on oltava käsittelyn tarkoituksen kannalta asianmukaisia ja tarpeellisia, eivätkä ne saa olla liian laajoja niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Tarpeettomat henkilötiedot on poistettava ilman aiheetonta viivytystä (6.1 §).
- Henkilötiedot saa säilyttää muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa, vain niin kauan, kuin on tarpeen henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta (6.2 §).
- Henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein, jollei henkilötietojen säilytysajoista muualla toisin säädetä (6.3 §).

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 5 luvussa esitetyt määräajat tietojen poistamiselle tai hävittämiselle merkitsevät sitä, ettei mitään tietoja ehdoteta säilytettäväksi pysyvästi. Kuitenkaan tietojen poistaminen henkilörekisteristä ei tarkoita tietojen hävittämistä tai tuhoamista, vaan tiedot voidaan siirtää arkistoon säilytettäväksi. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa ei ilmene, voidaanko tietoja siirtää arkistoon, joten sovellettavaksi tulee vuonna 1994 säädetty arkistolaki (831/1994), jonka perustuslainmukaisuutta taikka Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisuutta ei tiettävästi ole arvioitu. Rikos- ja turvallisuusasioiden direktiivin (EU) 2016/680 resitaalin 26 mukaan jäsenvaltioiden olisi määritettävä asianmukaisia suojatoimia henkilötiedoille, joita säilytetään pidempiä aikoja muun muassa yleisen edun mukaista arkistointia varten. Kun rikos- ja turvallisuusasioiden henkilörekistereistä mahdollisesti siirretään tietoaineistoja arkistokäyttöön, tulee käsittelyyn sovellettavaksi yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset. Yleisen tietosuoja-asetuksen resitaalin 158 mukaan asetusta on sovellettava, jos henkilötietoja käsitellään arkistointitarkoituksiin, ottaen huomioon, että asetusta ei sovelleta kuolleiden henkilöiden henkilötietoihin. *Koska arkistossa olevat tiedot kuuluvat tietosuoja-asetuksen piiriin niin pitkään kuin ne koskevat eläviä henkilöitä, on asiaa arvioitava kokonaisuudessaan henkilötietojen suojan ja yksityiselämän suojan kannalta katsottuna. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus ei poissulje tietojen siirtoa arkistoon, joten avoimeksi jää, miten henkilötietojen suoja varmistetaan siten, että arkistokäyttötarkoitukseen käsiteltäviä tietoja ei enää käsitellä myöhemmin uudestaan alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ja muutenkin henkilötietojen suojaa koskevat vaatimukset toteutuvat. Asia on merkityksellinen myös siinä suhteessa, että 1. lakiehdotuksen rekistereissä käsitellään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, joiden käsittelyä on syytä rajoittaa koko tiedon elinkaaren ajan aina tietojen tuhoamiseen asti. Tällä hetkellä Kansallisarkisto on tehnyt arkistolain nojalla pysyvää säilyttämistä koskevia päätöksiä suhteellisen runsaasti ilman riittävää tarpeellisuusharkintaan muun muassa arkaluonteisten tietojen arkistoinnin osalta. Kansallisarkiston päätöksien perusteella myös arkaluonteisia henkilötietoja sisältävien rekisterien tietoja on määrätty pysyvästi säilytettäväksi mukaan lukien asevelvollisrekisterissä olevat tiedot.*

Nykyisessä sääntelymallissa ei voida varmistua siitä, että henkilötietojen suoja voidaan turvata asianmukaisin menettelytavoin koko tiedon elinkaaren ajan. Lisäksi on syytä huomioida, että arkistoinnin perusteita koskeva sääntely arkistolaissa pitäisi arvioida nykyisiin sääntelyvaatimuksiin nähden uudestaan. Arkistolain säännökset ovat yleisluonteisia eivätkä ne täytä esimerkiksi perustuslakivaliokunnan asettamia henkilötietojen käsittelyä koskevia

sääntelyvaatimuksia. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotusta voidaan pitää tältä osin ainakin jossakin määrin ongelmallisena yksityiselämän suojan kannalta katsottuna. Kuitenkin itse arkistointia koskevat kysymykset pitäisi ratkaista tietosuojalainsäädännön uudistuksessa, jollaista ei ainakaan toistaiseksi ole annettu eduskunnalle.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus pitää sisällään myös pitkiä säilytysaikoja henkilörekisterissä. Turvallisuustietorekisterissä tiedot säilytettäisiin 25 vuotta ja sotilastiedustelurekisterissä 50 vuotta tiedon viimeisestä merkitsemisestä. Valiokunnan käytännön mukaan laajamittainen, erittelemätön, pitkäaikainen ja rajoittamaton tietojen säilyttäminen yhdistettynä viranomaisten erittelemättömään ja rajoittamattomaan pääsyyn näihin tietoihin on valtiosääntöisesti ongelmallinen suhteessa edellä mainittuihin perus- ja ihmisoikeuksiin (PeVL 20/2016 vp, PeVL 18/2014 vp). *Koska laissa mahdollistetaan edellä mainittujen rekisterien käyttö paitsi alkuperäisiin käyttötarkoituksiin, mutta myös erilaisiin muihin käyttötarkoituksiin (19 ja 22 §), tulisi säilytysaikojen enimmäisaikoja tarkistaa vielä, onko ne oikeasuhteisia yksityiselämän suojan kannalta katsottuna. Hallituksen esityksen perustelujen valossa täyttä varmuutta näiden säilytysaikojen asianmukaisuuteen ei voi muodostaa, kun otetaan huomioon rekisterien erilaiset käyttötarkoitukset ja tietojen hyödyntämismahdollisuudet. Joka tapauksessa nykyisen sääntelymallin mukaan nämäkin tiedot voidaan siirtää arkistoon ja siten tietosuoja-asetuksen sääntelyn piiriin siltä osin kuin tiedot vielä koskisivat eläviä henkilöitä. Sääntely mahdollistaakin tietojen pysyvän säilyttämisen, vaikka lakiehdotuksessa tietojen säilyttäminen onkin säädetty määräaikaiseksi.*

Yleisesti ottaen omaksuttu sääntelymalli on raskas. Yleislaiksi tarkoitetussa säädöksessä on säädetty tietojen säilyttämisen perusteista ja erityislaissa puolestaan säilyttämisen tarpeellisuusvaatimuksesta poikkeavista enimmäissäilytysajoista. Niin ikään arkistointia koskeva sääntely on yhteensopimatonta nykyisen tietosuojaa koskevan sääntelyn kanssa. Lisäksi tulisi harkita, onko laissa tarpeellista säätää yksityiskohtaisista säilytysajoista, vaan asianmukaisesti valmistellussa yleislaissa voitaisiin säätää niistä perusteista, joilla säilytysajat määritellään eri viranomaisissa, kuten osassa viranomaisten henkilörekistereistä tällä hetkelläkin tehdään.

7. Lopuksi

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus on monin osin ongelmallinen suhteessa niihin suuntaviivoihin, joihin perustuslakivaliokunta on pyrkinyt kannanotoillaan ohjaamaan henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn kehittämistä. Ehdotus on myös joiltakin osin ongelmallinen yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan kannalta katsottuna, joten lakiehdotuksen jatkokäsittelyssä lienee syytä arvioida sen yksityiskohtia tarkemmin muun muassa tietojen luovuttamista ja säilyttämistä koskevien säännösten osalta.

Yleisesti ottaen totean, että tietosuojalainsäädännön päivittämistä ei ole tehty valtioneuvostossa riittävän koordinoidusti. Se näkyy myös nyt lausuttavana olevassa 1. lakiehdotuksessa. Voidaankin pitää säädöspoliittisesti huolestuttavana, ettei Euroopan unionin sääntelystä johtuvia kansallisen lainsäädännön päivityksiä pystytä hankkeistamaan asianmukaisesti siten, että eduskuntaan tuodaan hallituksen esitykset käsiteltäväksi riittävän koordinoidusti, riittävän ajoissa ja hallituksen esitysten riippuvuussuhteet ja yhteensopivuus varmistetaan. Tässä näyttäisi olevan kehittämisen paikka, jolla on myös valtiosääntöoikeudellinen merkitys niin yksilön oikeuksia koskevan sääntelyn selkeyden vuoksi, mutta myös eduskunnan tiedonsaannin ja kannanmuodostuksen toteuttamiseksi.

25.04.2018

Tomi Voutilainen
julkisoikeuden professori
Itä-Suomen yliopisto